

PITKÄAIKAISEN LAITOSHOIDON ASIAKKAILTA PERITTÄVÄT MAKSUT

© Espoon kaupunki 2016

9.12.2015

Sisällysluettelo

1	YLEISTÄ.....	2
2	ASIAKASMAKSU.....	2
3	TULOJEN TOTEAMINEN	3
4	MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN	3
4.1	Käyttövara	4
4.2	Kotiin jäävän puolison ja lasten elatuksen turvaaminen	4
4.3	Tulot, jotka otetaan huomioon.....	4
4.4	Tulot, joita ei oteta huomioon.....	6
4.5	Vähennykset tuloista.....	6
4.5.1	Elatusvelvollisuus, tosiasialliset perhesuhteet ja syytinki	6
4.5.2	Asunnosta aiheutuvien menojen huomioonottaminen	7
4.5.3	Edunvalvojan palkkio	8
4.5.4	Ulosottojen huomioonottaminen	8
5	POISSAOLON VAIKUTUS.....	8
6	HENKILÖN SIIRTYMINEN LAITOKSESTA TOISEEN.....	8
7	MAKSUN ALENTAMINEN TAI PERIMÄTTÄ JÄTTÄMINEN	9

9.12.2015

1 YLEISTÄ

Laitoshoidolla tarkoitetaan ylläpidon, hoidon ja huolenpidon sisältävää toimintaa sairaalassa ja terveyskeskuksen vuodeosastolla, sosiaalihuollon laitoksessa, kuten vanhainkodissa, kehitysvammaisten erityishuollon laitoksessa ja päihdehuoltolaitoksessa tai muussa vastaavassa toimintayksikössä. Laitoshoito edellyttää sisään kirjoittamista ja laitoshoitoon ottamispäätöstä (Asetus avohoidon ja laitoshoidon määrittelyn perusteista 29.12.2009/1806).

Espoon kaupunki ostaa laitoshoitoa myös yksityisiltä palveluntuottajilta. Ostopalvelut rinnastetaan kunnan itse järjestämiin palveluihin ja asiakasmaksut määrätään ja peritään kaupungin maksuperusteiden mukaisesti kaupungin toimesta.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevaksi katsotaan ympärivuorokautisen laitoshoidon alkamisesta lukien sellainen henkilö, jonka laitoshoidon voidaan arvioida kestävän pidempään kuin kolme kuukautta ja jos hänen toimintakykynsä on katsottava heikentyneen siten, että häntä on tämän vuoksi hoidettava edelleenkin laitoksessa (Asiakasmaksulaki 7 b §).

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevaksi ei katsota henkilöä, joka saa terveydenhuoltolain 29 §:n (30.12.2010/1326) mukaista lääkinnällistä kuntoutusta tai kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (23.6.1977/519) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kuntoutusta laitoksessa, eikä lasta tai nuorta, joka on sijoitettu laitoshoitoon lastensuojelulain nojalla.

2 ASIAKASMAKSU

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain (3.8.1992/734) 7 c, 10, 10 b, 10 c ja 11 §:ssä ja asetuksen (9.10.1992/912) 15 § on säännökset pitkäaikaishoidon asiakasmaksuista.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevilta peritään maksukyvyn mukaan määräytyvä maksu, joka määrätään jatkuvien nettokuukausitulojen mukaan. Hoitomaksu kattaa hoidon, johon sisältyy

- potilaan iän ja kunnon mukainen tarpeellinen tutkimus, kuntoutus, hoito- ja huolenpito.
- täydellinen ylläpito mukaan lukien tarpeen mukainen vaatetus, lääkkeet ja hoitotarvikkeet sekä muut laitoksesta saatavat palvelut
- välttämätön hammashoito
- kuljetukset, silloin kun ne ovat osa potilaan hoitoa ja huoltoa

9.12.2015

3 TULOJEN TOTEAMINEN

Tulotiedot pyydetään ensisijaisesti asiakkaalta tai hänen asioidenhoitajaltaan. Tiedot voidaan pyytää myös muilta viranomaisilta, yhteisöiltä tai yksiköiltä. Kansaneläkelaitoksen maksamat etuudet voidaan tarkastaa Kela-käyttöyhteyden avulla.

Asiakasmaksulain 14 a §:n mukaan valtion ja kunnan viranomaisen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, kansaneläkelaitos, eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos, vakuutuslaitos, rahalaitos, työnantaja, työttömyyskassa sekä huoltotoimintaa tai terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittava yhteisö tai toimintayksikkö ovat velvollisia sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisen pyynnöstä antamaan maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kaikki hallussaan olevat asiakkaan taloudellista asemaa koskevat asiakasmaksun suuruuden määrittämistä varten tarpeelliset tiedot ja selvitykset, jos näitä tietoja ei ole riittävästi ja luotettavasti saatu asiakkaalta. Silloin, kun maksu määräytyy pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevan henkilön ja hänen puolison yhteenlaskettujen tulojen perusteella, sovelletaan em. säännöstä myös puolisoon. Em. tahoilta pyydetään ainoastaan asiakasmaksun määrittämisen kannalta merkitykselliset tiedot.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (22.9.2000/812) on säädetty asiakkaan ja hänen edustajansa tietojenantovelvollisuudesta (12 §) ja sosiaalihuollon viranomaisen oikeudesta salassa pidettäviin tietoihin (20 - 22 §).

Jos tulot muuttuvat, tulee asiakkaan tai hänen asioidensa hoitajan ilmoittaa muuttuneet tulotiedot asiakasmaksusta päättävälle viranomaiselle. Asiakasmaksu voidaan tarkistaa takautuvasti vuoden ajalta.

4 MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN

Maksu määrätään siten, että asiakkaan nettotulot otetaan huomioon kohdan 4.3 ja 4.4 mukaan, jonka jälkeen tuloista tehdään mahdolliset vähennykset ohjeen mukaisesti.

- Pitkäaikaisessa laitoshoidossa yksinasuva asiakas (tai mikäli laitoshoidon piirissä on avio/avopuolisoista pienempituloinen) maksaa asiakasmaksulain ja Espoon kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti asiakasmaksuna 85 % nettokuukausituloistaan. Käyttövaraksi asiakkaalle jää 15 % nettokuukausituloista, kuitenkin vähintään 107 euroa. Samaa maksuperustetta noudatetaan, mikäli pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleva on välittömästi ennen laitoshoittoon tulemistaan elänyt avioliitossa tai avoliitossa ja laitoshoidon piirissä on avio/avopuolisoista pienempituloinen.
- Jos pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleva on välittömästi ennen laitoshoittoon tulemistaan elänyt avioliitossa tai avoliitossa ja laitoshoidon piirissä on puolisoista suurempituloinen, hoitomaksu on enintään 42,5 % puolisoitten yhteenlasketuista nettokuukausituloista. Hoidettavan henkilön ja hänen puolisonsa käyttöön jää siten

9.12.2015

57,5 % heidän yhteenlasketuista tuloistaan. Puolisot voivat itse määritellä, kuinka varat käytetään. Asiakkaalle tulee kuitenkin jäädä minimikäyttövara 107 euroa kuukaudessa.

4.1 Käyttövara

Asiakkaalle tulee jäädä käyttövara, joka on kuukautta kohti 15 % nettokuukausituloista. Maksu voidaan kuitenkin määrätä enintään sen suuruiseksi, että hoitoa saavan henkilön henkilökohtaiseen käyttöön jää kuukausittain vähintään 107 euroa (=minimikäyttövara).

4.2 Kotiin jäävän puolison ja lasten elatuksen turvaaminen

Ennen pitkäaikaisen laitoshoidon maksun määrittämistä tulee selvittää, onko palvelun käyttäjä ennen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliiton omaisissa olosuhteissa tai onko hänellä alaikäisiä lapsia, joiden elatus on ollut kokonaan tai osittain riippuvainen palvelun käyttäjän tuloista. Selvityksen perusteella maksu tulee tarvittaessa määrätä, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c §:n 2 momentin (maksun määrittäminen puolisojen yhteenlasketuista tuloista) ja 10 c §:n määräykset (vähennykset tuloista) huomioon ottaen, säädettyä alemmaksi siten, että yhteistaloudessa eläneen henkilön ja alaikäisten lasten elatus tulee turvatuksi. Selvityksessä tulee myös ottaa huomioon, mitä lapsen elatuksesta annetun lain 3 §:n 2 momentissa on säädetty vanhempien vastuusta täysi-ikäisen lapsen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista.

4.3 Tulot, jotka otetaan huomioon

Asiakkaan tuloksi lasketaan hänen säännölliset nettokuukausitulonsa. Nettotuloilla tarkoitetaan tuloja säännönmukaisen ennakonpidätyksen ja ennakonkannon mukaisten verojen jälkeen. Myös verottomat tulot otetaan huomioon.

Palkkatulojen lisäksi otetaan huomioon eläkkeet ja niihin rinnastettavat jatkuvat etuudet, elinkorot ja kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi päätetty rahana suoritettava etuus (syytinki) sekä muut jatkuvat henkilökohtaiset tulot samoin kuin pääomasta ja muusta omaisuudesta saatavat nettotulot kuten korko-, osinko- ja vuokratulot.

Asunnon vuokratulosta otetaan huomioon nettotulo (= tulo, josta vastike ja vero on vähennetty).

Tuloina otetaan huomioon myös viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetut maatalouden ja elinkeinotoiminnan pääoma- ja ansiotulot sekä palvelun käyttäjän osuus yhtymän tuloista.

9.12.2015

Metsätulona otetaan huomioon varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7§:n 3 momentin mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto hehtaarilta kerrottuna metsämaan pinta-alalla. Tästä määrästä vähennetään 10 prosenttia ja metsätalouden korot. Edellä määriteltyä metsätuloa on alennettava palvelun käyttäjän vaatimuksesta, mikäli tilakohtaisen vuotuisen hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvo on metsänhoitoyhdistyksen tai metsälautakunnan antaman lausunnon perusteella vähintään 10 % alempi kuin edellä tarkoitettu metsätulo. Alennus on edellä tarkoitettun metsätulon ja hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvon erotuksen suurin.

Sanottuja tuloja voidaan tarkistaa viimeksi toimitetun verotuksen osoittamasta tulosta niillä prosentimäärillä, jotka verohallitus vuosittain antamassaan päätöksessä ennakon perusteella pantavasta tulosta määrää.

Maksua määrättäessä pitkäaikaisen laitoshoidon yksilöpäätöksessä (tai mikäli laitoshoidon piirissä on avio-/avopuolisoista pienempituloinen) tulona otetaan huomioon kansaneläkelaitoksen maksama asumistuki silloin, kun asumistuki on maksettu siihen asuntoon, joka on huomioitu vähennyksenä tuloista laitoshoidon asiakasmaksua määrättäessä. Asumistuki huomioidaan samalta ajalta kuin asumismenot huomioidaan vähennyksenä. Puolisoiden yhteispäätöksessä ei huomioida tulona kotiin jäävän puolison asumistukea.

Jos kuukausittaiset tulot vaihtelevat, otetaan kuukausitulona huomioon viimeksi kuluneen vuoden keskimääräinen kuukausitulo.

HUOMIOON OTETTAVAT NETTOTULOT mm:

- Palkka
- Eläke
- Sairausvakuutuspäiväraha
- Kuntoutustuki
- Elinkorko
- Syytinki
- Elatusapu
- Ylimääräinen rintamalisä
- Vammaisetuudet (sis. eläkettä saavan hoitotuki)
- Veteraanilisä
- Korko
- Osinko
- Sijoitusrahastojen voitto-osuudet
- Säästöhenkivakuutuksen tuotto
- Kuolinpesästä saatu tulo
- Maa- ja metsätalouden tuotto
- Vuokratulot
- Muut henkilökohtaiset tulot

9.12.2015

4.4 Tulot, joita ei oteta huomioon

Tulona ei oteta huomioon lapsilisää, lapsen hoitotukea, kansaneläkelain (347/1956) mukaista lapsikorotusta, asumistukea, tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavia sairaanhoito- ja tutkimuskuluja, sotilasavustusta, rintamalisää, opintorahaa, aikuisopintorahaa, opintotuen asumislisää, toimeentulotukena maksettavaa toimintarahaa ja matkakorvausta, kuntoutusrahalain (611/1991) mukaista ylläpitokorvausta, työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukaista ylläpitokorvausta, opintojen johdosta suoritettavia apurahoja ja muita vastaavia avustuksia, perhehoidon kustannusten korvauksia eikä lasten kotihoidon tukea.

Tuloina ei oteta huomioon myöskään elatusapua ja elatustukea, jota maksetaan laitoshoidossa olevan tai tämän puolison alaikäiselle lapselle eikä eläkkeisiin ja niihin verrattaviin tuloihin sisältyviä huollettavista aiheutuvia korotuksia.

TULOT, JOITA EI OTETA HUOMIOON

- Lapsilisä
- Lapsen hoitotuki
- Lapsikorotus
- Asumistuki
- Tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavat sairaanhoito- ja tutkimuskulut
- Sotilasavustus
- Opintotuen asumislisä
- Rintamalisä
- Toimeentulotukena maksettava toimintaraha ja matkakorvaus
- Kuntoutusrahalain mukainen ylläpitokorvaus
- Opintojen johdosta suoritettavat apurahat ja muut
- Perhehoidon kustannusten korvaukset
- Lasten kotihoidontuki
- Elatusapu/elatustuki huollettavasta
- Eläkkeisiin ja niihin verrattaviin tuloihin sisältyviä huollettavista aiheutuvia korotuksia
- Opintoraha
- Aikuisopintoraha

4.5 Vähennykset tuloista

4.5.1 Elatusvelvollisuus, tosiasialliset perhesuhteet ja syytinki

Ennen kuin pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävä maksu määrätään, henkilön kuukausituloista vähennetään **suoritetut vahvistetut elatusavut ja tosiasiallisista**

9.12.2015

perhesuhteista johtuvat muut vastaavat kustannukset sekä rahana suoritettava syytinki.

- **Puolisoiden välinen vahvistettu elatussopimus** otetaan huomioon tulojen vähennyksenä vain silloin, kun puolisot asuvat erillään jo ennen laitoshoidon alkamista.

Mikäli laitoshoidon asiakasmaksu määräytyy puolisoiden yhteenlaskettujen tulojen perusteella, ei puolisoiden välistä elatussopimusta oteta huomioon tulojen vähennyksenä.

- **Lapselle maksettava vahvistettu (sopimus tai tuomio) elatusapu** vähennetään tuloista ennen kuin maksu määrätään.
- Palvelun saajalla saattaa olla jokin **tosiasiallisista perhesuhteista** johtuva muu kuin edellä esitetty maksukykyyn vaikuttava seikka, joka voidaan ottaa huomioon maksua määrättäessä (esim. oman vanhemman asuminen palvelun saajan kanssa yhteistaloudessa tai lapsen tarve saada elatusta laitoshoidossa olevalta henkilöltä).
- Vähennyksenä tuloista huomioidaan myös kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty rahana maksettava etuus, joka on hänen suoritettavanaan (**syytinki**).

4.5.2 Asunnosta aiheutuvien menojen huomioonottaminen

Pitkäaikaisen laitoshoidon alkaessa varataan hoidossa olevalle aikaa asuntojärjestelyjä varten seuraavasti:

Vuokra-asunnosta aiheutuvat menot otetaan huomioon pitkäaikaiseen asumispalveluun ottamiskuukauden loppuun saakka sekä välittömästi sen jälkeen yhden (1) kuukauden irtisanomisajan verran. (Huoneenvuokralaki 52 § 3 mom.).

Asumisoikeusasunnosta menot huomioidaan edellä mainituin ehdoin, mutta kolmen (3) kuukauden ajan.

Omistusasunnosta aiheutuvat menot voidaan ottaa huomioon pitkäaikaiseen asumispalveluun ottamiskuukauden loppuun saakka sekä välittömästi sen jälkeen enintään kuuden (6) kuukauden ajan. Muusta kuin vakituksena asuntona käytetystä asunnosta aiheutuvia kuluja ei oteta huomioon vähennyksenä.

Mahdollinen asumistuki huomioidaan kohdan 4.3 mukaisesti.

Asiakkaan tuloista voidaan ottaa maksua määrättäessä vähennyksenä huomioon seuraavat menot:

- vuokra-asunnon kuukausivuokra
- asunto-osakeyhtiössä olevan omistusasunnon hoitovastike

9.12.2015

- kiinteistön hoito- ja lämmityskulut
- kiinteistövero
- nuohouskulut kiinteistössä
- palovakuutusmaksu kiinteistössä

4.5.3 Edunvalvojan palkkio

Valtioneuvosto on antanut asetuksen edunvalvojan palkkion määräytymisestä (696/2012). Edunvalvojan palkkio muodostuu vuotuisesta perusmaksusta ja lisämaksusta.

Asiakasmaksua määrättäessä vähennyksenä tuloista otetaan huomioon edunvalvojan palkkion perusmaksu ja maistraatin tilintarkastusmaksu kuukautta kohden.

Lisäksi vähennyksenä tuloista huomioidaan asetuksen 4 §:n 1 momentin mukainen 200 euron lisämaksu edunvalvonnan aloittamisesta aiheutuvista toimenpiteistä.

Asiakkaan tai edunvalvojan tulee ilmoittaa maksupäätöksen tekijälle mahdollisista edunvalvonnasta aiheutuvista kuluista.

4.5.4 Ulosottojen huomioonottaminen

Henkilön toistuvaistuloista suoritettavaa ulosmittausta ei pääsääntöisesti oteta vähennyksenä huomioon. Poikkeustapauksessa se voidaan ottaa huomioon, jos ulosmittauksen huomiotta jättämisestä henkilölle syntyisi ulosmitattavaa asiakasmaksuvelkaa.

5 POISSAOLON VAIKUTUS

Maksu peritään kuukausikorvauksena myös tilapäisiltä poissaolopäiviltä. Laitoshoidon keskeytyessä yhtäjaksoisesti yli viideksi päiväksi kuukausimaksua ei peritä viisi päivää ylittävältä ajalta.

6 HENKILÖN SIIRTYMINEN LAITOKSESTA TOISEEN

Henkilön siirryessä Espoon kaupungin järjestämässä pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevana yksiköstä toiseen, maksu pysyy samana. Päätös maksusta siirryy potilasasiakirjojen mukana.

9.12.2015

7 MAKSUN ALENTAMINEN TAI PERIMÄTTÄ JÄTTÄMINEN

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määräytyvä maksu on jätettävä asiakasmaksulain 11 §:n perusteella perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen ovat ensisijaisia toimeentulotukeen nähden.